

PAMÁTKY PRAHY 8

*Kostel svatého
Petra a Pavla*

Kostel svatého Petra a Pavla

Fární kostel svatého Petra a Pavla je zastíněn korunami košatých lip a zdvihá se uprostřed bývalé osady bohnické. Svým založením se řadí mezi nejstarší křesťanské svatyně v Čechách. První historickou zprávou o něm je v originále dochovaná pergamenová listina, takzvaná autentika, dnes v archivu hlavního města Prahy, ve které pražský biskup Daniel potvrzuje, že 30. května 1158 vložil do oltářního kamene ostatky svatých jako důkaz o vykonaném svěcení. Současně připojuje jména krále Vladislava, královny Jitky a jako zakladatele kostela uvádí vyšehradského probošta Gervasia. Je zajímavé, že vysvěcení bohnického kostela se událo těsně před počátkem pověstného tažení proti Milánu a je s ním pravděpodobně v přímé souvislosti.

Kostel byl původně jednolodní obdélnou stavbou s půlkruhovou apsidou na východní straně, stavěnou z opukových pravidelně

přitesaných kvádrů, kladených do pravidelných řad, jak bylo tehdy zvykem. Zsvěcen byl kostel původně pouze svatému Petrovi. Zsvěcení kostelů tomuto knížeti apoštolů bylo v prvních staletích po příchodu křesťanství v Čechách velmi časté, a vedle chrámů Panny Marie a kostelů svatého Klimenta, upomínajících na místa prvotní misie cyrilometodějské, snad vůbec nejčastější. Dedicace svatému Pavlovi byla připojena pravděpodobně v průběhu 14. století. První zprávy o samostatné plebani (faře) jsou v popisu diecéze pražské, sestavené za arcibiskupa Arnošta z Pardubic v letech 1344–1350.

Tricetiletá válka dovršila hmotnou i mravní bídu české země, zpusťosené hordami cizích vojsk – mnoho kostelů bylo vypleněno bez duchovní správy. Když byl v letech 1653–1655 prováděn soupis veškerého nemovitého majetku, takzvaná berní rula, uvádí se také

v Bohnicích „farní kostel pustý“. V 17. století byl administrován od Panny Marie před Týnem a od Panny Marie Sněžné. Z této doby je i nejstarší dochovaná bohnická matriční kniha obsahující zajímavé údaje týkající se umělců pracujících na výzdobě trojského zámku.

V roce 1736 byla konečně obnovena samostatná farní obec bohnická, ke které byl tehdy připojen i Přední Ovenec (Bubeneč), Zadní Ovenec (Troja), Podhoř, Podbaba a Lysolaje. Roku 1805 byl kostel z 12. století přestavěn ve stylu doznívajícího baroka do dnešní podoby, přičemž bylo částečně použito původní zdivo. To bylo po obou stranách lodi před několika lety objeveno pod omítkou a ponecháno odkryté na ukázkou a k obdivu všech návštěvníků.

Architektonický význam přestavby tkví zejména v tom, že kostel je vedle bubenečského kostela svatého Gotharda v obvodu Prahy jedinou chrámovou stavbou z přelomu 18. a 19. století. Pozoruhodná je ale zejména úprava vnitřního prostoru kostela, provedená v polovině 20. století architektem Františkem Kotrbou a jeho ženou, akademickou malířkou Vilmou Vrbovou, od níž je v kostele i moderně pojatá Křížová cesta, malby na svatostánku a mnohé jiné. Historické s moderním je v interiéru bohnického kostela vkusně skloubeno ve zdařilý, naprosto harmonický celek.

Church of St. Peter and Paul

The parish Church of St. Peter and Paul stands in the shades of the spreading crowns of the linden trees and towers over the center of a former Bohnice settlement. Its establishment places it among the oldest Christian sanctuaries in Bohemia. The first historical record of it is on an original preserved parchment scroll, so called authentication, which today is kept in the Prague City archive, in which Daniel the Bishop of Prague affirms that on May 30th 1158 he has placed the remains of the saints into the altar stone as a proof of the performed consecration. At the same time he attaches the names of King Vladislaus II of Bohemia, Queen Jitka and as a church founder he states the Provost of Vyšehrad Gervasius. It is of interest that the consecration of the church in Bohnice occurred just before the famous campaign against Milan and it is probably directly connected to it.

The church was originally a single-aisle oblong structure with a semicircular apse at the east side, built from regularly carved arenite blocks, laid in regular rows as was customary in those days. The church was originally consecrated only to St. Peter. Church consecration to this prince of the apostles was quite frequent in the first centuries following the arrival of Christianity to Bohemia, and next to the Virgin Mary temples and St. Clement churches, reminding us of places of the first Cyril and Methodius mission, it was probably the most frequent one. Consecration in the name of St. Paul was probably added in the course of the 14th century. The first reports of an independent parish can be found in the description of the Prague diocese, put together under the Archbishop Ernest of Pardubice in 1344–1350.

The Thirty Years' War has capped the material and moral poverty of the Bohemian land ravaged by hordes of foreign military – many churches were eradicated without a spiritual authority. When the inventory of all real property was taken in 1653–1655, the so called berní rula (tax assessment), the church in Bohnice was also mentioned as “parish church deserted”. In the 17th century it was administered from Church of the Virgin Mary Before Týn and from the Church of Our Lady of Snows. This was also the time from which we have the oldest preserved Bohnice register containing some interesting information relative to artists working on the decorations of the Troja Castle.

It was not until 1736 that the independent Bohnice parish community was reestablished, which at the time also had Přední Ovenec

(Bubeneč), Zadní Ovenec (Troja), Podhoř, Podbaba and Lysolaje annexed to it. In 1805 the 12th century church was rebuilt in the fading baroque style into its contemporary appearance, while the original masonry was used in the renovation. This was discovered along both sides of the aisle several years ago under the stucco and left unveiled on display and to be admired by visitors.

The architectonic significance of the renovation lies especially in the fact that this church, besides the St. Gotthard Church in Bubeneč, is the only temple building from the break of the 18th and 19th century. Especially noteworthy is also the interior church design performed in the middle of the 20th century by the architect František Kotrba and his wife, academic painter Vilma Vrbová. She is the author of the modern concept for the artwork Crusade, paintings on the tabernacle and many others. The historic and modern elements are stylishly combined inside the Bohnice church and they successfully form a harmonious whole.

VYDAL ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 8
ODBOR KULTURY

www.praha8.cz

ROK 2012